Praha-Žižkov, 21. 8. 2022
P. Jareš

Moudrá odpověď
Mt 22,15-22

Ježíš se zde ocitá v situaci, v níž mohou snadno ocitnout i jeho učedníci. Někdy se nás křesťanů lidé na něco ptají (nemusí to být pouze zkušenost křesťanů), přitom ale ve skutečnosti vůbec nejde o to, na co se ptají. Jejich otázka má jiný, skrytý, účel. Nechtějí poznat pravdu. Spíš se jí chtějí zbavit. Svou otázkou chtějí věřícího člověka dostat do úzkých. Kristus však dokáže moudře odpovědět i na tu nejlstivější otázku. A protože v nás věřících přebývá Duch svatý, můžeme takto moudře na všelijaké záludné otázky odpovědět i my. Dnešní příběh z evangelia je svědectvím o tom, jak nápadně často se Ježíšova pozemská zkušenost shodovala se slovy žalmů. Například: „ *Denně překrucují moje slova, vymýšlejí na mě kdeco zlého. Srocují se, číhají a stopují mě, o mé bezživotí usilují.* “ (Ž 56,6-7 ČEP) Nebo: „ *Nastražili síť mým krokům, člověk mě chtěl zlomit; vykopali na mě jámu, spadli do ní sami.* “ (Ž 57,7 ČEP) Na cestě následování Pána Ježíše se naše prožitky v mnoha ohledech shodují s jeho zkušenostmi, a tím pádem i se zkušenostmi žalmistů.

Hned na začátku příběhu se dovídáme, co bylo záměrem tazatelů. Za Ježíšem je poslali farizeové, příslušníci vlivného směru židovského náboženství a Ježíšovi úhlavní protivníci. Chtěli Ježíše chytit za slovo. Chtěli ho svou otázkou vlákat do pasti, aby musel říct něco, co by ho zničilo. Proto tedy k němu poslali své učedníky společně s Herodiány. Herodiáni byli pravděpodobně přívrženci vládců z rodu krále Heroda Velikého (s ním se setkali mudrci v době narození Pána Ježíše, viz Mt 2,1-12). Museli být i příznivci římské moci. V podřízení této moci totiž potomci krále Heroda Velikého vládli nad částmi izraelské země. Například Herodes Antipas vládl nad Galileou, která byla domovinou Pána Ježíše, a nad Pereou. Začínají tím, že Pánu Ježíši lichotí. Tímto způsobem asi chtěli otupit jeho ostražitost. Ne nadarmo Písmo praví: „ *Muž, který lichotí bližnímu, rozprostírá síť jeho krokům.* “ (Př 29,5 ČEP) Když nám někdo lichotí, mělo by nás to vést spíš k ostražitosti. „ *Na stříbro kelímek, na zlato pec; a muž prověřuje ústa, která ho chválí.* “ (Př 27,21 ČEP)

Pozoruhodné ale je, že ti lidé říkají o Pánu Ježíši naprostou pravdu. On opravdu byl takový, jak jej vylíčili. Učil o Bohu a o jeho cestách pravdivě. A byl ve svém vyučování naprosto nestranný. Neměnil obsah svého poselství, aby se zalíbil lidem - bohatým, mocným či jakýmkoliv jiným. I když však říkali pravdu, nebyli pravdiví. Říkali pravdu jen proto, aby ji použili k oklamání. Zneužili pravdu jako nástroj lsti. Vidíme tu, že pravdivost je ještě něco hlubšího, než shoda nějakého tvrzení se skutečností. I fakta se přece dají zneužít k oklamání.

Teprve po úvodní lichotce kladou Ježíšovi svou otázku. Měla to možná být otázka bezvýchodná. Kdyby Ježíš řekl, že není správné daň platit, mohli ho

hned udat Římanům (srov. L 20,20). Kdyby řekl, že to správné je, mohli by proti němu poštvat lid, jako proti někomu, kdo nedrží se svým národem. Otázky, které kladou lidé nám, se mohou samozřejmě týkat celé řady jiných témat. Dotazy nás mohou někdy zprvu i zaskočit. Můžeme však počítat s tím, že prostřednictvím Ducha svatého je Pán Ježíš s námi. A společně s námi naslouchá všem záludným otázkám.

Pán Ježíš poznal, že s ním jednají lstivě. Neodpověděl jim však ve stejném duchu, nýbrž upřímně a pravdivě. Vlastně tak na všelijaké otázky reagoval vždycky. Vždycky byl sám sebou. Nikdy ze sebe nepotřeboval dělat někoho jiného, než kým byl doopravdy. A jako jeho učedníci to nepotřebujeme ani my. Na jakékoliv lidské jednání můžeme reagovat ve stejném duchu jako Ježíš. I na ty nejlstivější otázky lze z Boží moci odpovědět moudře a pravdivě zároveň. Jak řekl Ježíš: „*Neboť já vám dám řeč i moudrost, kterou nedokáže přemoci ani vyvrátit žádný váš protivník.*“ (L 21,15 ČEP) To je možné díky působení Ducha svatého, který přebývá v těch, kdo věří v Krista (srov. Mt 10,19-20; J 7,37-39).

Ježíš se zde ke svým protivníkům chová přesně tak, jak ho vykreslili ve své úvodní lichotce. Je k nim pravdivý. Ve své odpovědi je učí Boží cestě podle pravdy. Začíná tím, že je otevřeně usvědčuje z toho, že ho jen zkoušejí a jednají s ním jako pokrytci. Pokračuje tím, že na jejich lstivou otázku odpovídá poctivým poučením o tom, co je z Božího hlediska správné. V Ježíšově chování se zde nepochybně projevuje i Boží milost vůči nim. My lidé jsme v mnoha ohledech pokřivení a lstiví. Aniž si to připouštíme, žijeme v mnoha lžích a polopravdách. Bůh k nám však ve svém Synu promlouvá pravdivě a upřímně. Usvědčuje nás z našich hříchů. Ale také nám z nich ukazuje cestu ven. Bůh nám svým pravdivým slovem dává šanci k obrácení, ke změně směru našeho života. Tuhle šanci zde dává i Ježíš oněm lstivým tazatelům. Ježíš na položenou otázku neodpověděl prostým „ano“. Ve své odpovědi však ukázal lidem cestu. Císaři se měly platit daně. Zároveň však lidé měli dbát na to, aby také Bohu dávali to, co mu náleží. Tím Pán Ježíš jistě myslel zejména víru, lásku a poslušnost vůči Bohu. A ovšem i všechno ostatní, co tehdy s uctíváním Hospodina souviselo, jako bylo například zachovávání svátků, přinášení obětí, dávání prvotin a desátků z úrody apod. Podřízení státní moci a služba Bohu nemusejí být nutně protiklady (srov. Ř 13,1-7). Mezi řádky však můžeme v Ježíšově odpovědi číst i to, že císaři se mělo dávat právě jen to, co mu náleželo, tedy ty peníze. Ne to, co patřilo Bohu, zejména uctívání a bezvýhradná poslušnost. Kterýkoli pozemský vládce nemá právo žádat od nás tu poslušnost, která náleží pouze Bohu (srov. Sk 5,29b).

Posluchači se Ježíšově odpovědi podivili a odešli. Nedošlo u nich k viditelnému obratu k pravdě. Podobné to může být, když my odpovíme lidem v moudrosti Ducha svatého. Vyřčené slovo Pravdy však může ve skrytosti pracovat v srdci člověka, který je vyslechl a později (někdy *mnohem* později) přinést viditelné změny v jeho životě (Žd 4,12-13).